

Jaarprogramma 2026 Bodembeheer

DEFINITIEF / VASTGESTELD IN SIKB-BESTUUR D.D. 12 FEBRUARI 2026

1. Introductie dossier Bodembeheer

- Definitie en scope (werkzaamheden) Bodembeheer
- Schets van ontwikkelingen werkveld

2. Organisatie en governance SIKB

- ‘Missie, visie & strategie’, beleidsplan en werkprogramma en vertaling daarvan naar dit jaarprogramma
- Bestuur, programmaraad, CCvD, secties, CI-overleg, programmabureau. Inclusief korte taakomschrijving.

3. Activiteiten SIKB in 2026*

- Beheer documenten
- Platforms voor kennisuitwisseling
- Opleidingen
- Examens MKB en KVP
- Vertegenwoordigingen SIKB in externe gremia
- Overige initiatieven, nader uit te werken activiteiten en andere ‘bodembeheer brede’ acties
- Nader uit te werken activiteiten

Bijlagen

- 1. Data openbare vergaderingen
- 2. Lijst met afkortingen

[Noot vooraf: in hoofdstuk 3 zijn de activiteiten kort en opsommingsgewijs benoemd. Een nadere duiding van de inhoud van de betreffende activiteit is op te vragen bij het Programmabureau en/of te vinden op de website van SIKB.]*

1. Introductie dossier Bodembeheer

De bodem is de grond onder ons bestaan, en dat is letterlijk te nemen: we leven óp de bodem en ook ván de bodem. Daarnaast speelt de bodem ook een cruciale rol in een hele reeks andere ecosysteem-diensten, zoals omzetting van organische stof en groene ruimte in de stad. Om bodemkwaliteit te beschermen en ecosysteemdiensten optimaal te kunnen (blijven) benutten is het van belang om de bodem te kennen en zorgvuldig te beheren. Het werkveld bodembeheer sluit daarbij aan op bredere maatschappelijke en ruimtelijke uitdagingen waarbij de bodem een rol speelt.

Actuele ontwikkelingen in het dossier zijn:

- **PFAS en opkomende verontreinigingen** – nieuwe eisen aan onderzoek en sanering.
- **Circulair hergebruik, van afvalstof naar grondstof** – veilige en verantwoorde toepassing van secundaire bouwstoffen.
- **Bodemenergie en intensief ondergrondgebruik** – balans tussen beschermen van grondwater en voor de energietransitie op duurzame wijze benutten van de potentie in de ondergrond, inclusief interferentie-management.
- **Toezicht & handhaving onder de Omgevingswet** – behoefte aan uniforme uitvoeringskaders vs. decentrale beleidsvrijheid in de fysieke leefomgeving.
- **Digitalisering en datakwaliteit (o.a. BRO)** – groeiende noodzaak voor gestandaardiseerde data en AI-ondersteuning.
- **Duurzaam beheer** – meer focus op risicogestuurd, gebiedsgericht bodem- en grondwaterbeheer en fysische en biologische bodemkwaliteit.
- **Circulariteit** – ontwikkelingen in kwaliteit van circulaire stoffen (staalslakken, AEC-bodemas)

1. Introductie dossier Bodembeheer

Scope van werkveld

Activiteiten in/met de bodem onder de Omgevingswet (bron figuur: IPLO.nl).

Grondverzet, toepassing van grond en ketenbeheer

Een deel van de scope bestaat uit het volledige traject van transport en toepassing van grond of baggerspecie.

Bodem- en waterbodemonderzoek

Het werkveld bodembeheer omvat uitvoering, beoordeling, verantwoording en kwaliteitsborging van milieuhygiënisch (water)bodemonderzoek, inclusief analyses.

Partijkeuringen en classificatie van grond en baggerspecie

Het werkveld omvat het bepalen van de milieuhygiënische kwaliteit van partijen grond en baggerspecie.

Mechanisch boren

Mechanisch boren vormt een essentieel onderdeel van tal van ondergrondse activiteiten, waaronder het plaatsen van peilbuizen, infiltratievoorzieningen, filterinstallaties, en andere ondergrondse infrastructuur.

Bemalen

Bodembeheer omvat ook het zorgvuldig omgaan met bemalingen, die nodig zijn bij werkzaamheden in de ondergrond, bouwprojecten en saneringen.

Bodemenergie: gesloten en open systemen

Bodemenergie (o.a. WKO-systemen) is een groeiend onderdeel van duurzaam ruimtegebruik en valt nadrukkelijk binnen de reikwijdte van bodembeheer.

2. Organisatie en governance SIKB

- **Missie**

- Verantwoord beheer van de bodem is van groot belang. In het SIKB-netwerk werken overheid en bedrijfsleven daarom samen aan kwaliteit binnen de praktijk van bodembeheer. SIKB streeft naar aandacht voor ervaring en vakmanschap, vernieuwing van proces en techniek en duidelijke werkafspraken. <https://sikb.nl/over-sikb/missie>

- **Visie & ambitie**

- SIKB is in 2028 boegbeeld van kwaliteitsborging, verbinder waar kennis wordt samengebracht, de partij die versterking van de kwaliteit in de ketens van bodem nastreeft en de partij die integrale aanpak van vraagstukken mede mogelijk maakt, sterk is in de digitale omgeving en alert op internationale thema's.

- **Strategie**

- Missie, visie en ambitie zijn door het SIKB-Bestuur vertaald naar een **werkagenda voor de periode 2025 t/m 2028**. Voorliggend jaarprogramma is een nadere uitwerking voor kalenderjaar 2026.

2. Organisatie en governance SIKB

- **Bestuur**
 - Het bestuur is verantwoordelijk voor het functioneren van SIKB en verzorgt discussie en besluitvorming op strategisch niveau.
- **Programmaraad**
 - De programmaraad adviseert het bestuur en programmabureau op strategisch en beleidsmatig niveau en signaleert behoeften in het werkveld bodembeheer.
- **CCvD en AC**
 - Het CCvD en AC beheren de certificatie- en accreditatieschema's en andere richtlijnen en handreikingen voor bodembeheer.
- **CI-overleg**
 - Het doel is dat alle certificerende instellingen de SIKB-documenten op dezelfde manier toepassen en dat (verbeter)punten worden gedeeld.
- **Secties**
 - De Secties zijn vooral bedoeld om actualiteiten rond de schema's te signaleren, praktijkpunten te behandelen en van handelingsperspectief te voorzien, zelf voorstellen te doen tot kleine wijzigingen via Wijzigingsbladen en te adviseren over grote herzieningen van documenten.
 - Er zijn vijf secties: 1) Analyses, 2) Grondstromen, 3) Monsterneming & Veldwerk, 4) Graven, Saneren en Milieukundige Begeleiding en 5) Mechanisch Boren, Bemalen en Energieopslag
- **Programmabureau**
 - Het programmabureau verzorgt de dagelijkse werkzaamheden van SIKB en functioneert als primair contactpunt van SIKB voor het netwerk.

3. Activiteiten SIKB in 2026: Beheer documenten

- **Beheer documenten* Graven, Saneren en Milieukundige Begeleiding**
 - Potentieel: Wijzigingsblad BRL SIKB 6000 n.a.v. aansluiting gegevens op BRO
 - Potentieel: Wijzigingsblad BRL SIKB 7000 n.a.v. relatie met certificering voor 'arbomaatregelen bij verwijdering asbesthoudende bodems' door Ministerie van SZW
- **Beheer documenten* Mechanisch Boren, Bemalen en Energieopslag**
 - Modernisering BRL SIKB 2100 en protocol 2101 mede a.d.h.v. verkenning reikwijdte door Ministerie van IenW
 - Implementatie nieuwe BRL SIKB 12000 in werkveld
- **Beheer documenten* Monsterneming en Veldwerk**
 - Wijzigingsblad BRL SIKB 2000 en onderliggende protocollen n.a.v. publicatie NEN 6693
 - Herziening AS SIKB 2000
- **Beheer documenten* Grondstromen**
 - Herziening BRL SIKB 1000 en onderliggende protocollen
 - Volgen implementatie BRL SIKB 7500 / BRL 9335
- **Beheer documenten* Analyses**
 - Herziening AS SIKB 3000 & AP04 en onderliggende protocollen
- **Beheer documenten* Bevoegd gezag taken:**
 - Afronding HUM Waterbodem versie 1.0
- **Beheer documenten* Algemeen:**
 - Herziening Bijlage 'X' Certificering
 - Herziening Handreiking Waterbeheer & Erfgoed
 - Herziening Handreiking Sleufloze Technieken

[* Naast de genoemde herzieningen en modernisering voert SIKB doorlopend het beheer over de andere certificatieschema's, richtlijnen en handreikingen. Eventuele daaruit voortvloeiende –naar verwachting geringe (in aantal en impact) – wijzigingen zijn niet altijd op voorhand te overzien / benoemen en daarom ook niet opgenomen in dit jaarplan]

3. Activiteiten SIKB in 2026: Platforms voor kennisuitwisseling Examens, opleidingen en onderwijs

- **Platform Toezicht Bodem**

- In het najaar van 2026 jaarlijkse bijeenkomst voor toezichthouders en handhavers van omgevingsdiensten, waterkwaliteitsbeheerders, bevoegde gezagen en inspectiediensten, die in de praktijk werkzaam zijn in het bodemtoezicht of bestuursrechtelijke handhaving.

- **Platform Bronbemalen**

- Gericht op versterking van netwerk en kennis-uitwisseling tussen bemalers, bemalingsadviseurs, opdrachtgevers en waterschappen. In 2026 wordt het platform nieuw leven ingeblazen, mede ingegeven door implementatie van herziene BRL SIKB 12000.

- **Platform Baggernet**

- In 2026 worden er twee bijeenkomsten georganiseerd over actuele thema's in het waterbodembeheer. Gezamenlijk platform van Rijkswaterstaat, Vereniging van Waterbouwers en Unie van Waterschappen; gefaciliteerd door SIKB.

- **Examens**

- Examen MKB: vernieuwde examens vanaf februari 2026. Vaardigheden worden getest d.m.v. een gesimuleerde praktijktoets.
- Examen KVP: nieuw initiatief; wordt gevormd met experts en onderwijskundigen. MKB-casus kan dienen als context voor een praktijktoets

- **Opleidingen en onderwijs**

- Opleiding veldwerk waterbodemonderzoek: opleidingsrondes vinden plaats in juni en november. Er wordt meer aandacht besteed aan werving begin 2026.
- Verkennen van rol SIKB binnen onderwijs, met name bij mbo-opleidingen. Een verbindende rol ligt voor de hand om personeelstekort in de sector tegen te gaan.

- **Bodembreed Academie**

- In 2026 wordt de toekomstverkenning afgerond en het platform doorontwikkeld. Dit gebeurt in afstemming met mede-initiatiefnemers Bodembeheer Nederland en KOBO-HO.

3. Activiteiten SIKB in 2026: Overige initiatieven en Nader uit te werken activiteiten

- **Overige initiatieven:**

- Instelling van de Commissie Inventarisatie Toetsingsregels in het kader van overname en doorontwikkeling van BoToVa.
- Pilot bodem, klimaatadaptatie en data samen met CAS en Gebiedsgericht Grondwaterbeheer 't Gooi.
- Uitvoeren van een impactanalyse n.a.v. Europese (NEN-EN) normering gesloten bodemenergiesystemen.
- Actualisatie website bronbemalen.nl. Dit gebeurt n.a.v. de implementatie van de nieuwe BRL SIKB 12000.
- Definitiestudie naar de beoogde kwaliteit van bodemonderzoek: omgang met en duiding van verschillen in interpretatie / inzicht in de praktijk.

- **Nader uit te werken activiteiten*:**

- Bredere scope bodem: fysische en biologische bodemkwaliteit wordt steeds meer bij bodembeheer betrokken, mede op aangeven van de EU-richtlijn Bodemonitoring en -veerkracht → rol van SIKB in relatie tot landelijke / nationale visie op gezonde bodems
- Circulariteit: op weg naar klimaatneutraal en onderdeel van verduurzaming, maar ook maatschappelijke zorgen over kwaliteit van producten (Staalslakken, AEC-bodemas, thermisch gereinigde grond) → concrete stappen nog nader uit te werken.
- Kennisdoorwerking: samenwerking met KIS-VTH en Rijkswaterstaat als basisorganisatie voor versterkte kennisinfrastructuur vanuit bestuurlijke afspraken bodem en ondergrond → SIKB als spil / verbinder voor beleid, markt, kennishouders en publiek.
- Administratieve inspanning: de vraag rijst of uniformering van decentrale regels mogelijk is. → Gedachtenvorming over een landelijk 'standaard' omgevingsplan met bodemregels.
- Relatie met gespreksagenda programmaraad → uitvoeren van een verkenning, opstellen van een PvA per thema en omgaan met interpretatieverschillen.
- AI: veilige en verantwoorde inzet van kunstmatige intelligentie in het werkveld op basis van kennis. → Kwaliteitsborging door SIKB?

[Uitwerking van deze activiteiten en eventuele aanvullende activiteiten wordt/worden geïnitieerd op basis van actualiteiten, ontwikkelingen die in het werkveld worden gezien en op basis van lessons learned uit voorgaande jaren.]*

3. Activiteiten SIKB in 2026: Externe vertegenwoordiging SIKB

- **Overleggen in vervolg op Programma Versterking Kwalibo**
 - Stuurgroep
 - Operationeel Overleg
- **NEN-commissies en -werkgroepen:**
 - Vaste vertegenwoordiging in NEN-Commissie Milieukwaliteit en onderliggende NEN-Subcommissie Onderzoeksstrategie en Veldwerk
 - Afhankelijk van samenhang met SIKB-documenten vertegenwoordiging in NEN-Werkgroepen voor actualisatie van specifieke normen. In 2026 o.a.:
 - NPR 5741: richtlijn voor keuze en toepassing boortechnieken en monsternemingstoestellen
 - NEN 5742/5743: monsterneming van grond en sediment voor de bepaling van vluchtige verbindingen
 - NTA 8017: monsterneming van grondwater ten behoeve van de monitoring van grondwaterkwaliteit
 - NEN 5725: strategie voor het uitvoeren van milieuhygiënisch vooronderzoek
 - NEN 5740: strategie voor het uitvoeren van verkennend bodemonderzoek
- **Symposium Bodem Breed**
 - SIKB neemt plaats in de programmacommissie van het symposium Bodem Breed (en is in financiële zin 'host' / facilitator van de symposiumorganisatie).
 - Bodembeheer Nederland en KOBO-HO.

Bijlage 1 Openbare Vergaderingen

- **CCvD & AC Bodembeheer**
 - 26 maart 2026
 - 25 juni 2026
 - 8 oktober 2026
 - 10 december 2026
- **Programmaraad Bodembeheer**
 - 16 maart 2026
 - 11 juni 2026
 - 12 oktober 2026
 - 7 december 2026

Bijlage 2 Lijst met afkortingen

- AC: AccreditatieCollege
- BRO: BasisRegistratie Ondergrond
- BRL: Beoordelingsrichtlijn
- CAS: Climate Adaptation Services
- CCvD: Centraal College van Deskundigen
- CI: Certificerende Instelling
- KOBO-HO: Kennis- en Onderwijscentrum Bodem en Ondergrond voor het Hoger Onderwijs
- KVP: KwaliteitsVerantwoordelijk Persoon
- MKB: MilieuKundige Begeleiding / Begeleider
- NEN: Nederlands Normalisatie-Instituut
- SIKB: Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer